



01 Kasım 2018
GÜNLÜDÜR

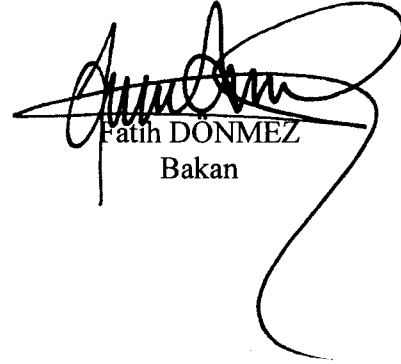
Sayı : 64272063-610- 31217
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7-2968)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : TBMM Başkanlığının 08.10.2018 tarihli ve 43452547-120.07-E.357753 sayılı yazısı.

Aydın Milletvekili Sayın Süleyman BÜLBÜL'ün tarafıma tevcih ettiği 7/2968 esas numaralı yazılı soru önergesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği ekte cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinizi arz ederim.


Fatih DÖNMEZ
Bakan

Ek :7-2968 Esas Numaralı Önerge Cevabı (2 sayfa)



Sorular:

Jeotermal Enerji Santrallerinin (JES) kimyasal kirlilik, termal kirlilik, deprem yapma etkisi gibi zararlarının olduğu bilinmektedir. Ayrıca hava, yüzey suları ve yer altı suları jeotermal sıvıdaki kimyasalla kirlenmektedir. Bu nedenle JES'lerin ekonomik faydasından önce, ortaya çıkan kimyasalların insan hayatı, hayvanlar, tarımsal ürünler ve ekosistem üzerindeki etkileri özellikle dikkate alınmalıdır. Ancak şimdiye kadar herhangi bir JES ile ilgili böyle bir çalışma yapılmadığı aşikardır. Çünkü bu gibi projelerde insan sağlığı ve ekosistemin olumsuz değişimleri neredeyse hiç göz önünde bulundurulmamaktadır.

686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanununun 2007'de yürürlüğe girmesiyle Aydın ilinde JES kurulmaya başlanmış olup sayıları da her geçen gün artmaktadır. Türkiye'deki toplam JES'lerin yüzde 58'i Aydın'dadır. Hükümet tarafından sadece yararlarından bahsedilerek inşa edilen, çalıştırılan JES'lerin Aydın'ı gün geçtikçe zehirlediği ortadadır.

Aydın ilindeki JES'ler nedeniyle bölge halkı, hava ve su olumsuz etkilenmektedir. Kansere nedeniyle ölüm oranı artmış, havadaki kükürt oranı yükselmiş, tarımsal ürünlerde sorunlar oluşmaya başlamıştır. Atık sular küçük kanallar vasıtasıyla Menderes'e dökülürken, Menderes suyu ise bölgedeki tarım arazilerinin sulanmasında kullanılmaktadır. JES'ler nedeniyle ortaya çıkan kimyasallar yer altı sularına karışmaktadır. Suların kirlenmesi Aydın ili için başlı başına büyük bir sorundur. Bu durum, Aydın'ın en önemli geçim kaynaklarından başta incir ve zeytin olmak üzere tüm tarımsal ürünlere zarar vermektedir. Kısaca suyun kirlenmesi demek Aydın'ın kirlenmesi, Türkiye'nin kirlenmesi demektir.

Adnan Menderes Üniversitesi'nin konu hakkındaki bir yayımında "Aydın İli ve civarındaki kuyu sondajları, tesis kurulumu, yeni yollar, tarlalardan ve bahçelerden geçen boru hatları, kuyu başı ünitelerinden ve soğutma kulelerinden göklere doğru yükselen buharlar gibi jeotermal merkezli tüm faaliyetler, çevrenin korunması yönündeki hassasiyetin ve tedirginliklerin artmasına yol açmaktadır" tespiti de durumu net şekilde ortaya koymaktadır.

Tüm bu tespitlerin yanında bir de acele kamulaştırma ile yeni JES'ler yapılması planlanmaktadır. Burada hangi kamu yararının düşünüldüğü büyük bir soru işaretidir. Bu kapsamda;

-Aydın ilinde işletilmekte olan Jeotermal Elektrik Santrallerinin (JES) ekosisteme ve insan sağlığına etkilerine dair belirli periyotlarda incelemeler yapılmakta mıdır? Yapılıyorsa bu raporlamaların sonuçları nedir?

-2010-2016 yılları arasında Aydın ilinde kansere bağlı ölümlerin yüzde 18 arttığı belirtilmektedir. 2007-2018 yılları arasında, yıllara göre ve Aydın ilinin ilçelerine göre, kansere bağlı ölümlerin oranı nedir?

-Yapılan JES'lerin ardından Aydın ilindeki hidrojen sülfür gazı oranının arttığı bilinmektedir. 2007-2018 yılları arasında yıllara göre hidrojen sülfür gazı oranları nedir?

-Aydın'da özellikle JES'lerin olduğu ilçelerde çiğ yumurta kokusuna benzer bir koku vardır? Bu kokunun kaynağı nedir? Ne zaman son bulacaktır?

-Aydın ilinde yapılması planlanan kaç JES daha vardır? Jeotermal araştırma ve uygulamalarında gerekli olan jeolojik, jeofizik ve kimyasal bilgiler toplanmış mıdır? Toplanılmış ise bilgiler ışığında yapılan değerlendirme ne olmuştur?

-Yapılması planlanan JES'ler için, yaşam alanlarına müdahale edilecek olan bölge halkının da onayı alınmış mıdır? Bölge halkı ile bilgilendirme toplantısı yapılmış mıdır?

-Dokuz Eylül Üniversitesi JES'lerin Aydın'ın toprağına ve ürününe zarar verdiğini tespit etmiştir. Bu tespitin ardından hangi önlemler alınmıştır?

Cevaplar:

İlgili mevzuatı çerçevesinden Çevresel Etki Değerlendirmesi işlemleri tamamlanmadan ve gerekli izinler alınmadan herhangi bir JES işletme faaliyetlerine başlayamamaktadır. Ayrıca çevrenin korunması ile ilgili tedbirlerin alınıp alınmadığı reenjeksiyon ve deşarjın kurallarına ve mevzuatına uygunluğu İdare (İl Özel İdaresi veya Valilik) tarafından denetlenmektedir.



Aydın ilimiz hava kalitesi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağına bağlı istasyonlar ile izlenmekte ve ölçüm değerleri anlık olarak <http://www.havaizleme.gov.tr/> web adresinde kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Bununla birlikte, yapılan ölçümler sonucu elde edilen veriler doğrultusunda hazırlanan Hava Kalitesi Haber Bültenleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı web sitesinde yayınlanmaktadır.

Hidrojen sülfür (H₂S) literatüre göre; çürük yumurta kokusu ile çok düşük konsantrasyonlarda (yaklaşık 0.3 mg/kg-ppb civarında) algılanabilir ve bu yüksek entalpili jeotermal alanların karakteristik bir göstergesidir. Ayrıca jeotermal tesislerin hava kalitesine etkilerinin tespit edilebilmesi için ilgili firmalar, faaliyetleri sonucu oluşan ve atmosfere salınan gaz emisyonlarına ilişkin ölçümleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından akredite edilmiş laboratuvarlara yaptırması ve hazırlatılacak raporların Valiliğe (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) sunulması hususunda talimatlandırılmıştır. Aydın ilinde halihazırda yapılması planlanan 9 adet JES tesisi bulunmaktadır.

Jeotermal kaynağın bulunması ve kullanılması, Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği kapsamında yer almaktadır. ÇED Yönetmeliği kapsamında hazırlanan ÇED Başvuru Dosyası/Proje Tanıtım Dosyasının ilgili Bakanlığa/Valiliğe (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) sunulmasını müteakip, projeye ait dosyanın incelenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla; komisyon teşekkül ettirilmekte ve ilgili kurum/kuruluşlar görev, yetki ve sorumlulukları çerçevesinde projelere görüş vermektedirler. Ayrıca ÇED Yönetmeliği kapsamında yer alan projeler için halkın katılımı toplantıları yapılarak, bu toplantılarda bölgede yaşayan vatandaşlarımıza proje hakkında bilgilendirme yapılmakta ve vatandaşlarımızın projeye ilişkin önerileri alınmaktadır.